

Inlichtingen op adres C. Bastiaansen e. s. te Uithoorn, tot het ontvangen van schadevergoeding voor werk.

(63. 1.)

VERSLAG DER COMMISSIE.

De vroegere stukken zijn gedrukt onder n° 158 der Zitting 1895 - 1896.)

In handen van de ondergeteekenden werden op 18 Juni 1896 gesteld de inlichtingen op het adres dd. 8 October 1895 van C. BASTIAANSEN e. s., aannemers en borggen van het contract wegens het maken van eene damsluis in de Drecht en van inlaat-sluizen voor de polders Blokland en Hofland, tot het ontvangen van schadevergoeding voor werk en leverantie buiten het bestek en voor verlies van rente en vermeerdering van kosten van onderhoud en verlichting.

De Commissie heeft het ter beoordeeling van de zaak noodig geacht inzage te vragen van het bestek van de betrokken werken met bijbehorende teekeningen, welke stukken haar daarna door tusschenkomst van den heer Voorzitter der Kamer zijn ter hand gesteld.

Alvorens het gevoelen der Commissie betrekkelijk de zaak zelve mede te deelen, meent zij er de aandacht op te moeten vestigen dat, blijkens de niet weersproken mededeeling van adressanten, hun in antwoord op hun gemotiveerd request aan den Minister van Oorlog dd. 25 Mei 1895, van dezelfde strekking als het thans in behandeling zijnde, niets anders is medegedeeld, dan „dat er geen termen konden gevonden worden ter inwilliging van het verzoek”, terwijl op een nader, wederom breed gemotiveerd request, slechts ten antwoord gegeven werd: „dat het verzoek niet kan worden ingewilligd”. Het komt der Commissie voor dat een dergelijke met geenerlei redenen omkleede afwijzing van een uitvoerig toegelicht en in behoorlijken toon gesteld request, weinig geschikt is om een adressant de overtuiging te geven dat hij ongelijk heeft of dat er goede gronden voor de afwijzing van zijn verzoek bestaan. De veronderstelling schijnt niet te gewaagd dat, hoe duidelijker het den adressant die een onbillijk verlangen doet gelden, gemaakt wordt, dat hij dwaalt, hoe meer kans er bestaat dat de Kamer zich met adressen als het onderhavige niet zal behoeven bezig te houden.

Wat nu de zaak zelve betreft, zoo herinnert de Commissie dat het verzoek loopt over twee elementen van schade, die de adressanten betoogen geleden te hebben en waarvoor zij meenen dat hun zoo vergoeding toekomt, als

- I. werk en leverantie buiten het bestek ad f 1250;
- II. renteverlies en verlengd onderhoud e. a. ad f 850.

Ad. I. Ten aanzien van het eerste punt zijn de inlichtingen welke in handen der Commissie zijn gesteld, vrij uitvoerig, maar hare inkleeding is er niet op ingericht om den lezer dadelijk een duidelijk beeld te geven van het punt in geschil en van de daadzaken die bij de beslissing den doorslag moeten geven. Na aandachtige overweging van alle stukken is de Commissie evenwel eenparig tot de overtuiging gekomen, dat de billijkheid medebrengt het verzoek van adressanten op dit punt alsnog in gunstige overweging te nemen

De *billijkheid*; immers volgens streng recht zouden adressanten, zoo zij eene actie geldend maakten, ongetwijfeld door den rechter

afgewezen worden, al ware het alleen maar op grond van de Algemeene Voorschriften van 14 Mei 1879, VIDE Afdeling, genie n°. 31.

Het komt der Commissie evenwel voor dat in deze het strenge recht niet alleen het richtsnoer moet zijn en dat, waar een beroep daarop ook al het middel aan de hand zou kunnen doen om billijke aanspraken af te wijzen, er zich gevallen kunnen voordoen waarin de Staat van zoodanig middel geen gebruik behoort te maken.

Naar het gevoelen der Commissie is hier zulk een geval aanwezig, omdat het meerder werk en de meerdere leverantie waarover het request en de inlichtingen handelen, *nitsluitend* veroorzaakt zijn doordat de werkelijke gesteldheid van den bodem niet overeen kwam met de voorstelling daarvan op de bij het bestek behorende teekening gegeven, alzoo uit een aan den aannemer niet te wijten oorzaak.

Terwijl toch volgens fig. 9 „grondboring”, der teekening betreffende de damsluis in de Drecht, reeds op eene diepte van 1.7 M. ÷ A.P. grijze klei moest verwacht worden vermengd met veen, en op 2.9 M. ÷ A.P. blauwe klei, zonder veen, werd in een gedeelte van het terrein eerst op 4.4 M. ÷ A.P. onvermengde klei aangetroffen en zulks doordat, blijkens de inlichtingen (p. 3), de grondboring toevallig juist verricht was nabij de grens van de kleilaag.

De Commissie maakt uit de haar verstrekte stukken op, dat slechts eene enkele grondboring heeft plaats gehad en zou meenen dat de voorzichtigheid geëischt had op een eenigzins drassig terrein als het onderhavige op verschillende plaatsens boringen te doen geschieden. Daardoor zou waarschijnlijk de geheele teleurstelling en misrekening voorkomen zijn.

Dat deze teleurstelling en misrekening hebben plaats gehad, mag den aannemer niet tot schade worden. Want hij is in deze buiten schuld. Nu bij fig. 9 de plaats waar de grondboring plaats had zelfs niet is aangeduid, moest hij meenen dat dit figuur een beeld gaf van den bodem van het *geheele* werkterrein en bestond er voor hem geenerlei aanleiding meerdere boringen te laten doen.

Intusschen had de vergissing in de voorstelling van de bodemgesteldheid deze belangrijke gevolgen:

a. dat, terwijl er op gerekend was dat meer grond zou ontgraven worden dan noodig was (zie p. 40, 41 en 42 der begroeting), er 6300 M³. grond te kort kwam, welke door de directie van het werk kosteloos ter beschikking van den aannemer is gesteld en welke door hem ontgraven en over 2½ hand naar het werk vervoerd is moeten worden, en daarenboven

b. dat 2540 M³. klei over 2 handen verder vervoerd moest worden dan was ondersteld;

dat 1078 M³. veen waarop niet gerekend was, ontgraven en over 2½ hand vervoerd moest worden;

dat 635 M³. zand *meer* geleverd en verwerkt moest worden dan waarop was gerekend.

Het zijn deze posten waarvoor de Commissie oordeelt dat alsnog de op bladz. 3 der inlichtingen becijferde som van f 1247.71 als vergoeding aan de adressanten in aanmerking behoort te komen.

In de inlichtingen wordt de billijkheid van die vergoeding op zichzelf niet betwist, maar de voorstelling gehuldigd alsof in de postverhooging met f 2000, reeds door adressanten genoten, die vergoeding lag opgesloten, omdat voor het vervoer van de sub a bedoelde 6300 M³. grond eigenlijk slechts f 0.11 per M³. verschuldigd was (wat uitkwam op f 693, of met 10 pct. voor winst f 762.30), zoodat, door daarvoor f 0.29 per M³. toe te kennen (of f 1247.40 meer) dat vervoer zooveel te hoog betaald is geworden: als juist het bedrag der vergoeding voor de sub b genoemde posten uitmaakt.

De Commissie meent echter op meer dan één grond dat deze voorstelling niet juist is.

In de eerste plaats zij opgemerkt dat, volgens art. IV 2 van het bestek, voor het ontgraven van grond en op kruiwagen storten 10 cents per M³. verschuldigd is, voor het vervoer over een hand 8 cents, en voor elke hand verder 7 cents, waaruit volgt dat voor het door den aannemer verricht werk (ontgraven en over 2½ hand vervoeren) eene vergoeding van 29 cents met het overeengekomen tarief strookte en waar hem die vergoeding op dien voet is toegekend, het niet schijnt aan te gaan die betaling later te doen strekken voor andere werkzaamheden, waarvoor aan adressanten toenmaals met geen

Inlichtingen op adres C. Bastiaansen c. s. te Uithoorn, tot het ontvangen van schadevergoeding voor werk.

woord is medegedeeld dat de vergoeding ook zou moeten dienen. (Zie bladz. 5 der inlichtingen).

Waar dus moet aangenomen worden dat de f 2000 inderdaad niet geacht kunnen worden toegekend te zijn voor het sub *b* genoemde, maar uitsluitend voor het ontgraven en vervoeren van de 6300 M³. grond, en zulks overeenkomstig het contract van aanbesteding, zou het voorts der Commissie ook onbillijk voorkomen indien anders gehandeld ware. De aannemer toch had aanspraak, niet op 11. maar op 29 cents per M³. Voor de korting van 18 cents per M³, welke naar de voorstelling in de inlichtingen vervat, zonder eenige kennisgeving aan den aannemer en welke hij dus met het oog op de aangehaalde bepalingen van het contract zelfs niet kon vermoeden, zal hebben plaats gehad, is, naar het oordeel der Commissie, geenerlei reden. Immers de aannemer heeft aan al zijne verplichtingen voldaan, hij heeft alle specie verwerkt die hij verwerken moest, en dat die specie geheel in het werk verwerkt is, zonder overschot te laten, is vooreerst niet aan hem te wijten, maar heeft daarenboven voor hem geene vermindering van den arbeid waartoe hij verplicht was, ten gevolge gehad. Want het aantal kubieke meters specie, waarop gerekend was, is, zooals uit de stukken moet opgemaakt worden, ook inderdaad door den aannemer ontgraven en overeenkomstig zijne verplichtingen vervoerd, maar ten gevolge van de hoedanigheid dier specie (veen in plaats van klei) en van de veel grootere inzakking van den grond, dan waarop gerekend was, is die hoeveelheid door inklinking en inzakking weder verdwenen, althans zooveel kleiner geworden dat het te kort ontstaan is. Uit dit feit vloeit evenwel met noodzakelijkheid voort (en wordt dan ook op bladz. 5 der inlichtingen vermeld) dat de aannemer herhaaldelijk reeds aangebrachte verhoogingen en aanaardingen weder heeft moeten aanvullen. En het is zelfs de vraag of het in betrekkelijk kleine hoeveelheden naar verschillende gedeelten van het werk, waar toevallig grond voor nieuwe ophooging noodig was, vervoeren van specie, niet meer tijd en arbeid vereischt heeft, dan het vervoer naar en uit eene gunstig gelegen depot-plaats zou gevorderd hebben.

Hierbij moet nog, naar de Commissie meent, in aanmerking genomen worden: 1°. dat volgens § 77 der aangehaalde Algemeene Voorwaarden bijlevering van den te kort komenden grond kosteloos van den aannemer had kunnen worden gevorderd, en dus in het feit dat men den grond buiten zijne kosten voor hem beschikbaar heeft gesteld, eene zeer ondubbelzinnige erkenning ligt opgesloten dat de misrekening niet te wijten was aan den aannemer, maar uitsluitend aan de hierboven op bladz. 2 vermelde vergissing ten aanzien van de grondboring moest worden toegeschreven; 2°. dat adressanten in hun request zeer uitdrukkelijk stellen, dat bij de aanbesteding door de gegadigden is gevraagd of het zeker was dat geen overtollige grond zou moeten worden vervoerd of te kort komende zou moeten worden bijgeleverd, waarop door den door adressanten genoemden commandant is geantwoord, dat de grondberekening goed was en de aannemers er op konden rekenen dat het werk met den aanwezigen grond zou kunnen worden gemaakt en dat geen grond bijgeleverd of weggevoerd behoefde te worden, welke mededeeling van adressanten in de inlichtingen niet wordt weersproken; 3°. dat op bladz. 4 der inlichtingen wordt vermeld dat de aannemer wel grond op de aanplemping in depot gebracht en later daaruit in de aanplemping verwerkt heeft, zonder dat evenwel daarbij wordt opgegeven hoeveel M³. hiervoor in rekening gebracht moet worden; en eindelijk 4°. dat, hoewel volgens § 35 der Algemeene Voorwaarden de begroting slechts

als inlichting voor den aannemer wordt beschouwd, de gevolgen van geheel foutieve inlichtingen niet op den aannemer mogen worden verhaald, te minder waar het een werk geldt waarbij van eene zelfstandige begroting, na eigen onderzoek van de geraamde kubieke hoeveelheden, door de gegadigden, bezwaarlijk sprake kan zijn.

De Commissie is op deze gronden van oordeel dat te recht aan adressanten de arbeid besteed aan de 6300 M³. te kort gekomen grond met f 2000 is betaald; dat door die betaling niet vergoed is, wat hun voor de in het adres bedoelde en hierboven sub *b* genoemde werken en leverantie toekwam en dat zij naar billijkheid alsnog op vergoeding daarvoor aanspraak kunnen maken.

Ad II. Wat het verzoek om vergoeding voor renteverlies betreft, meent de Commissie dat dit te recht is afgewezen. Uit de inlichtingen (bladz. 6 en 7) blijkt toch, dat de stelling van adressanten, als zou de vertraagde oplevering uitsluitend een gevolg zijn van de meerdere levering en verwerking van zand en meerdere ontgraving en verwerking van specie, niet geheel juist is, al moge een en ander dan ook daarop invloed hebben uitgeoefend. Het is niet voldoende gebleken, dat, ook zonder die omstandigheden, de oplevering tijdig zou hebben plaats gehad.

Indien deze post verworpen wordt, volgt daaruit van zelf dat ook voor verlengd onderhoud en langeren duur der verplichting tot verlichting geene vergoeding kan worden toegekend. Het daarop betrekking hebbende cijfer van f 450 is daarenboven niet in het minst gespecificeerd of toegelicht.

Uwe Commissie heeft de eer, op grond van het bovenstaande, voor te stellen dat de Kamer besluite:

1°. den Minister van Oorlog dank te zeggen voor de verstrekte inlichtingen;

2°. den Minister te verzoeken nader te willen overwegen of niet op gronden van billijkheid alsnog aan adressanten eene vergoeding toekomt voor de in het adres bedoelde levering en werkzaamheden, en zoo ja, te bevorderen dat hun voormelde vergoeding alsnog worde toegekend;

3°. een afschrift van dit verslag aan den Minister van Oorlog te doen toekomen.

Aldus vastgesteld 31 Maart 1897.

SERET.
DE RAM.
HENNEQUIN.
RINK.
GERRITSEN.

(63. 2.)

NOTA VAN VERBETERINGEN IN HET VERSLAG
DER COMMISSIE.

(In de Bijlagen verbeterd.)